

2013. Rok Mikołaja Kopernika

Wielki astronom żył i pracował u nas

Dla dzisiejszego pokolenia i następnych, które przyjdą po nas, Mikołaj Kopernik to nie tylko wielki umysł, inspirujący do nauki, najdalszych nawet poszukiwań i odkryć. To także bezcenny symbol, służący umacnianiu naszej tożsamości kulturowej. Znamienita postać w historii świata, Kościoła, w astronomii, medycynie, ekonomii. Najślawniejszy człowiek w historii, związany z Warmią – mówi marszałek Jacek Protas.

Nadal zbyt słabo promujemy fakt, że Mikołaj Kopernik u nas żył i pracował. Tymczasem po ponad pięciu wiekach historii świata znowu się przekonujemy, jak wielkie znaczenie dla nas, współczesnych, ma fakt, że Kopernik w wieku 30 lat, w 1503 roku, sprowadził się na Warmię.

Powtórny pogrzeb we Fromborku

W 2010 roku obchodziliśmy 750-lecie utworzenia Warmińskiej Kapituły Katedralnej. Kapituła, realizując swoje zadania religijne, od swojego powstania aż do I rozbioru Polski pełniła także funkcje administracyjne w części historycznej Warmii. Można więc powiedzieć, że jest ona prekursorem dzisiejszych samorządów terytorialnych. Dodatkowo jej statutowa dbałość o naukę i kulturę wiąże się z wieloma wybitnymi postaciami, z których najbardziej znanym jest kanonik warmiński Mikołaj Kopernik. Odnalezienie w ostatnich latach grobu i jego szczątków oraz ich naukowa identyfikacja nadała uroczystościom jubileuszowym dodatkowo „kopernikański” charakter. To uroczystości, a zwłaszcza powtórny pogrzeb we Fromborku, przypominają ważne wydarzenia z dziejów nauki i kultury nie tylko naszego regionu czy Polski, ale także ich wymiar światowy.

Wspólnie z kujawsko-pomorskim

Rok 2013 to czas na ponowne odkrycie Mikołaja

Kopernika. 540 rocznica urodzin i 470. rocznica śmierci wielkiego astronoma oraz 470. rocznica pierwszego wydania przełomowego dzieła „De revolutionibus orbium coelestium” to ważne daty, które obchodzimy w tym roku. Tłem tych wydarzeń w przeszłości były tereny Kujaw i Pomorza oraz Warmii i Mazur. Pełnienie dorobku wielkiego astronoma to wspólne zadanie obu naszych regionów – województw warmińsko-mazurskiego oraz kujawsko-pomorskiego. Sąsiadujemy ze sobą i łączy nas postać tego wielkiego człowieka, który urodził się w Toruniu, a zmarł we Fromborku. Przećwiczyliśmy już współpracę w 2010 roku podczas organizacji wydarzeń związanych z ponownym pochówkiem Kopernika i postanowiliśmy tę współpracę kontynuować.

Pracownia bada astronoma

Wychodząc także z myślą o 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego powołaliśmy Pracownię Kopernikańską. To ważne, że właśnie w naszym województwie, na Warmii i Mazurach, powstał pomysł na instytucję, która ma za zadanie prowadzenie badań naukowych na temat Mikołaja Kopernika i jego czasów, odkrywanie i promowanie jego spuścizny wypracowanej na Warmii i Mazurach, utrwalenie integralności i budowanie tożsamości kulturowej. W Polsce wcześ-

Co ciekawe – Kopernik wszystkich największych odkryć dokonał niejako w ramach swoich zainteresowań i swojego wolnego czasu – mówi marszałek Jacek Protas

niej nie było ani pracowni, ani zespołu badającego życie i działalność naukowca. Nowa instytucja wypełniła lukę w tym zakresie, ma także aspiracje skupiać najznakomitszych ludzi nauki z wielu dyscyplin. Mam nadzieję, że poświęcenie roku 2013 człowiekowi, który poszukiwał prawdy w całym Wszechświecie przypomni postać prawdziwego humanisty i człowieka renesansu. Dla młodego pokolenia stanie się być może inspiracją do zgłębiania wiedzy oraz poszukiwania własnej drogi

twórczego rozwoju. Co ciekawe – Kopernik wszystkich największych odkryć dokonał niejako w ramach swoich zainteresowań i swojego wolnego czasu, bo zawodowo przecież zajmował się czymś innym. Zatem to niezwykle, jak wielka była ciekawość świata i chęć zrozumienia mechanizmów nim rządzących naszego wielkiego uczonego...

Więcej o wydarzeniach związanych z Rokiem Mikołaja Kopernika na: kopernik.warmia.mazury.pl

Warmia i Mazury regionem naukowców

Mam nadzieję, że istniejący od 14 lat Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie także wyda niejednego wybitnego uczonego

Rok 2013 ustanowiono rokiem Mikołaja Kopernika, jednak region Warmii i Mazur może się poszczycić wieloma ludźmi nauki, którzy tutaj żyli i działali – mówi Julian Osiecki, przewodniczący sejmiku województwa warmińsko-mazurskiego

- Sejmiki województwa warmińsko-mazurskiego i kujawsko-pomorskiego ustanowiły rok 2013 Rokiem Mikołaja Kopernika. Czy to współdziałanie kończy długoletnią rywalizację o wyłączność na wielkiego astronoma?

- Do tego można by jeszcze dodać wydumany spór o to, czy Kopernik był Niemcem czy Polakiem, gdy wszyscy wiemy, że w ówczesnych czasach narodowość nie odgrywała większej roli. Wracając do rzeczy - warto pamiętać, że Mikołaj Kopernik większość swojego życia był związany z różnymi miastami i miejscowościami na Warmii. Z Fromborkiem najdłużej, mieszkał tam ponad 30 lat, aż do śmierci w 1543 roku. Tu skończył swoje najważniejsze dzieło „O obrotach sfer niebieskich”, które zrewolucjonizowało naukę i ówczesny światopogląd. We Fromborku napisał także „Traktat o sposobie bicia monety”, w którym zawarł uznawane do dziś prawo ekonomii, że dobry pieniądz jest wypierany z rynku przez pieniądz gorszy. Następnym ważnym miastem na kopernikańskim szlaku jest Lidzbark Warmiński. Tutaj z kolei wykrystalizowała się teoria heliocentryczna, spisana w „Commentariolus”, a na tutejszym zamku uczony sprawował najważniejszą godność w życiu generalnego administratora diecezji warmińskiej. Z kolei pobyt Mi-

kołaja Kopernika w Olsztynie zapisał się w historii jego sprawną obroną.

- Czy nasz region zamieszkiwali także inni wybitni ludzie nauki?

- Z miarą Kopernika można porównać Johanna Gottfrieda Herdera, pisarza i filozofa, którego Muzeum mamy w Morągu, czy biskupa Ignacego Krasickiego. Zaledwie niecałe 100 km od Fromborka - w Gdańsku - urodził się Daniel Fahrenheit, który wynalazł termometr rtęciowy. Tam również żył i działał wybitny astronom Jan Heweliusz. W Szczytnie w 1678 roku zmarł Józef Naroński, wybitny kartograf działający na terenie Prus. Słowem była to zawsze kraina przyjazna rozwojowi nauki.

- A Erich Mendelsohn?

- To już wiek XX, a poza wybitnym światowej miary architektem stąd pochodzili lub studiowali laureaci Nagrody Nobla, Emil von Behring i Fritz Lipmann z medycyny, Wilhelm Wien i Walter Nerts z fizyki, Otto Walach z chemii. Trzeba podkreślić, że ich kariery naukowe uwieńczone nagrodami rozwinęły się w Niemczech i Stanach Zjednoczonych. Miejmy nadzieję, że istniejący od 14 lat Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie wyda niejednego wybitnego uczonego.